

Durst Péter

HUNGARIAN THE EASY WAY 1.

Coursebook with audio CD + Exercise Book with audio CD. Domino nyelvkönyvek.

Szeged, Design Kiadó, 2012, 126 + 86 oldal

Ha a könyvesboltok polcain magyarul tanulók számára keresünk anyagot, ez év szeptemberétől egy új kiadványt is találhatunk. A már több kötetet jegyző tankönyvíró és gyakorló nyelvtanár, Durst Péter tollából most egy olyan tankönyvcsomag látott napvilágot, amely megfelel mindazoknak az elvárásoknak, amelyeket manapság egy kezdő nyelvkönyvvel szemben támaszthatunk¹. A cím ígéréetének megfelelően egyszerűen és világosan megfogalmazott magyarázatok, változatos feladatok, a leggyakoribb szituációk és párbeszéddek segítségével indulhat el a tanuló azon az úton, melynek végén a biztos magyarnyelv-tudás várja. A méretét és kinézetét tekintve első látásra is tanulóbarát könyv színes címlapja láttán remélhetjük, hogy belül is hasonló oldalakkal találkozhatunk, s nem is kell csalódnunk. A nem egészen 140 lapos könyv (126 + IX oldal) és a 86 oldalas fekete-fehér munkafüzet² bármely táskában könnyen elfér, a leckék szövegéhez és a gyakorlatok egy részéhez hangos melléklet is tartozik. Nemcsak a szerző tapasztalata, hanem a szakmai (Takács Judit) és angol nyelvi lektor (Thomas Williams) személye is garantálja, hogy egy jól használható, könnyen érthető és magas színvonalú anyagot tartunk a kezünkben. Az ár igazodik a piachoz, nem megfizethetetlen, és az internetes oldalak némelyikén már most kedvezményesen vásárolható meg.

Nézzük, mivel találkozik az, aki ezt a tananyagot választja!

Az angol közvetítő nyelvet használó könyv külső borítójának szellemes rajza – mely a belső oldalakon visszaköszönő szereplőket ábrázolja egy dominó sor mellett – egyrészt a tankönyvcsaládra utal, másrészt viszont a felboruló dominók talán előre bocsátják azt is, hogy nem lesz nagyon könnyű dolga annak, aki magyarul kezd tanulni. A hátsó borító is lényegi információkat hordoz, innen tudhatjuk meg például azt, hogy a sorozatnak további két része lesz még, és azt is, hogy a szerző célja volt, hogy a csoportos mellett önálló tanulásra is alkalmas anyagot adjon kézbe.

¹ Ahhoz, hogy minden ízében XXI. századi legyen az oktatócsomag, esetleg az internet adta lehetőségeket lehetne kiaknázni. Egyre gyakoribb ugyanis, hogy a könyv formában megjelenő anyaghoz online részek is kapcsolódnak. Most csak egyetlen magyar vonatkozású példát említek: Paolo Driussi: *Guida alla lingua ungherese* című könyvéhez (Franco Angeli, 2012) a www.francoangeli.it oldalon található a terjedelmi okokból a kötetből kimaradt gyakorlatok. Ha kiegészülne a *Hungarian the Easy Way* csomag interaktív gyakorlatokkal, az az önálló tanulást jelentősen segítené, és a csoportos oktatást is támogatná.

² Az utóbbi évtizedekben ez sok tankönyvcsalád esetében folytatott gyakorlat, vö. az Oxford University Press *Headway* sorozatát.

Az angol nyelvű bevezetés után összesen 11 oldalon találunk a leckékhez kapcsolódó, de nem szervesen hozzájuk tartozó információt, két részre osztva. A két nyelvű tartalomjegyzék elöl van (i–ii), míg a szöszedetet az utolsó oldalakon találhatjuk (iii–ix). A tartalom „nyelvtan”, „olvasmány”, „kommunikáció” és „olvasmány” oszlopokban foglalja össze a nyolc lecke anyagát. Itt is látható, hogy a leckék egy következetesen alkalmazott struktúra szerint épülnek fel. Minden fejezet 2 részből áll: az első a „Grammar”, a szövegekhez kapcsolódó nyelvtani információk átadására összpontosít, míg a második „Communication” többnyire párbeszéd segítségével, különböző kommunikációs helyzeteket és az ezekben használatos nyelvi anyagot mutatja be. Mindkét részhez tartoznak magyarázatok, melyek jellegét a szöveg háttérzíne is jelöli: a „szigorúan” nyelvtaniak zöld háttéren jelennek meg, a más típusú információ pedig pirosan. Ilyen például a kérdő mondatok intonációjáról szóló, valamint itt találunk szociokulturális ismereteket (a tegezés és magázás, köszönések stb.) és lexikai összefoglalókat is (számok, az időpont kifejezése). Az angol nyelvű nyelvtani magyarázatok címe (és csak az) magyarul is szerepel, maguk a magyarázatok úgy készültek, hogy az önállóan tanuló számára is megfelelő és elegendő információt közvetítsenek. Ezek a nyelvtani leírások tömörek, könnyen érthetőek. A szerző tekintettel volt arra, hogy nemcsak (sőt elsősorban nem) angol anyanyelvűek forgatják majd a lapokat, ezért a közvetítő nyelv használatakor is törekszik az egyszerűsége.

Ha már az angolról esett szó: kár, hogy az egyébként oly sok helyen megnyilvánuló következetesség itt nem sikerült tökéletesre. A tartalomjegyzékben például az angol rész magyarul ismétli a szövegek címét; a kommunikációs és nyelvtani részek „címei” (mindig „Communication” és „Grammar”) ugyan következetesen, de csak angolul vannak feltüntetve. Egy nyelvkönyv esetében jogos elvárás az, hogy ezek jelenjenek meg a célnyelven is. Ugyanez mondható el a feladatok utasításairól is.

A könnyed külső után azt is várhatjuk, hogy a továbbiak is – a lehetőségekhez képest – hasonlóan egyszerűek lesznek. S valóban, már az első oldalak után életszerű, a kezdeti kommunikációkor is jól használható mondatokat ismerhet meg a tanuló. Ugyan a második egységtől ennek már nincs különösebb jelentősége, de véleményem szerint szerencsésebb lett volna mindegyik, így az első leckét is a kommunikációs részzel kezdeni. Ebben az esetben a tanuló először a mindennapokban azonnal használható beszédpanelekkel ismerkedne meg; a nominális mondatokról, a névelőkről szóló szárazabb információk az első sikerélmény után következhetnének.

Egy tankönyvírónak munkája kezdetekor mérlegelnie kell, hogy elsősorban a nyelvtan logikáját követve építi fel az anyagát vagy a kommunikáció kap nagyobb súlyt a sorrend összeállításakor. Mivel az utóbbi években már alig találkozunk olyan nyelvtanulóval, aki nem az élő, beszélt nyelvet akarja elsajátítani, hanem csak a nyelv szerkezetével kíván megismerkedni, érthető, hogy a kommunikatív szempont a nyelvkönyvekben egyre inkább előtérbe kerül. Ebben a könyvben a nyelvtani egységek a kommunikáció-központú oktatásban megszokott sorrendben következnek, s megfelelő mennyiségű anyagot foglalnak magukba. Aki úgy dönt esetleg, hogy a sorozat első kötetét tanulja csak végig, az is megismerkedik a legfontosabb elemekkel, melyek lehetővé teszik az alapszintű kommunikációt.

Nagyon tetszik a szerzőnek az a választása, hogy a koncentrikus nyelvoktatás szelvének megfelelően mutat be bizonyos részeket. Találkozunk olyan nyelvtani egységekkel, amelyek először csak a kommunikáció szempontjából lényeges formában, lexikai egységként, így részletes magyarázat nélkül jelennek meg, s a jelenség egészével, az összetettebb, bonyolultabb formával és az ezekhez tartozó funkciókkal később találkozik a tanuló. Ilyen például a *honnan?* kérdésre adott válasz, mely az első leckében mint lexikai egység bukkan fel (13–15), de a határozórag-rendszernek teljesebb formáját és a *-ból/-ből* ragnak ebben elfoglalt helyét csak a hetedik leckében ismerjük meg (100 kk). Feltehetőleg ugyanez a helyzet a főnévi igenévvel is: ebben a kötetben is találkozunk már vele, itt használatának csak legegyszerűbb formája jelenik meg, a további kötetek valamelyikében biztosan helyet kapnak majd a ragozott formák és további differenciáltabb használatok is.

Ahol azt indokoltnak tartja a szerző, ábrákkal szemlélteti a nyelvtani összefüggéseket. Felettébb szellemes a határozott és határozatlan ragozás áttekintő táblázata (115).

A bemutatott nyelvi jelenségek elsajátítását a magyarázatok után található gyakorlatok segítik. Ezek változatosak és megfelelő (leckénként változó) mennyiségűek. A munkafüzetben csak gyakorlatok vannak, ezek között rendszeresen jelennek meg a tankönyvbéli szöveghez szorosan kapcsolódók. Egyszer képes szótár formájában, máskor behelyettesítési vagy sorbarendezi feladatban köszönnek vissza a leckék szövegei. A munkafüzetben a leckék utolsó gyakorlatai között találunk játékokat is.

Az anyag grafikai megoldásai, rajzai alapján a célközönség a fiatalabb korosztály. Erre utal a rajzok, ikonok stílusa is. A feladatok egy jegyzetlap-darabkán vannak, ezen olvasható az utasítás, és egy író kéz vagy a hangos anyagra utaló magnó ad további információkat. A rajzokban, ahogy a szövegben is rendre megjelenik a humor, ez általában jól eltalált és soha nem bántó. A munkafüzetben a tankönyv illusztrációi ismétlődnek meg utalásként vagy konkrét feladatok részeként, csak itt a színes rajzokat fekete-fehér változatukban látjuk.

A leckékhez hanganyag is társul, ezt a tankönyvbe ragasztott CD-n találjuk. Minden szöveg kétszer hangzik el, ezt leginkább az önállóan tanulók tartják majd nagyon hasznosnak. Egyszer a normál, gondozott beszédhez közel álló változatot hallhatjuk, egyszer pedig egy lassú, kevésbé életszerű, de a könyv szövegének követését megkönnyítőt. Ezekkel a felvételekkel egy komolyabb probléma van: a lassú és a gyors változat közvetlenül egymás után hangzik el, és nincs semmi, ami jelezné az ismétlést vagy azt, hogy melyik változatot halljuk. Ez elsősorban a csoportos, órai használat során okozhat kavargást. A gondozott és a lassú variánst egy szignállal lehetne megkülönböztetni, de az igazán felhasználó (tanár- és diák) barát megoldás az lenne, ha külön egységként állnának a CD-n. Személy szerint jobban használhatónak tartanám, ha először hangzana el az életszerűbb változat. Egyrészt azért, mert az oktatás során mindannyian arra törekszünk, hogy azt a nyelvet tanítsuk, amivel találkozhatnak a diákok, másrészt percepciósi gyakorlatként is ez jelentené a kihívást, s nem a most először hallható, könnyen érthető és követhető változat.

A hangfájlok listája a könyv utolsó lapján található, ebben a „Track” száma mellett van feltüntetve az, hogy a könyvnek, ill. a munkafüzetnek melyik oldalához tartoznak a szövegek. Jó lett volna ebben a jegyzékben az elhangzó szövegek címét is feltüntetni.

Színes könyvből szívesebben tanul mindenki, a képek szemléletesebbek, életszerűbbek. Ebből a szempontból nem érheti kifogás a tankönyvet. Ahogy arról korábban már volt szó, a színek több esetben információhordozók is. A lapok háttere mindig színes, más-más alapszínre lett nyomtatva minden egyes lecke kommunikációs és nyelvtani része. Ebben az esetben a kevesebb több lett volna: ha a dizájnner nem törekedett volna ennyire sokszínűsége, hanem megelégedett volna szűkebb palettával, elkerülhetők lettek volna a színekavalkádból eredő hibák (amikor például a sötétlila háttéren nem láthatók jól a szintén sötét betűk). Szerencsére ilyenekkel csak néhány alkalommal találkozunk. A tankönyv fényes papírja sem a legszerencsésebb választás. Amellett, hogy a fény időnként zavaróan tükröződik vissza, a tinta is nehezen szárad meg rajta, s mivel kitöltendő gyakorlatok a könyvben is kaptak helyet, ezzel a kellemetlenséggel számolni kell. A munkafüzet anyagával szemben nem állítható kifogás. Mindkettőre igaz, hogy a feladatok megoldására elegendő helyet szánt a szerkesztő, az oldalak nem zsúfoltak.

Ahogy azt a kiadótól megtudtam, nemcsak a folytatás szerepel terveik között, hanem a kötet több közvetítő nyelven való megjelentetése is. Ezekben az esetekben a fentiekben olvasható kritikai megjegyzések – ha azokkal a szerző is egyet ért – orvosolhatóak lesznek. Valószínű, hogy az angol nyelvű változatnál is lesz erre mód, mert ha jól ítélem meg, ez tanárok és tanulók által egyaránt kedvelt tananyag lesz, és hamarosan újabb kiadásra kerülhet sor.

Oszkó Beatrix